ΥΠΕΥΘΥΝΤΗΣ: Χ. ΦΡΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ
ΕΤΗΣΙΟΣ ΔΙΩΓΜΟΣ - ΕΤΟΣ ΙΖ'.-ΑΡΙΘ. ΦΥΛΛΟΥ. 7025
ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ & ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΑ: Όδὸς Κορίνθου ἀριθ. 210
Ἀριθμ. Τηλεφώνου 4—94
ΓΡΑΦΕΙΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ: Όδὸς Μαιάνδρου ἀρ. 37

ΤΗΛΕΓΡΑΦΟΣ

Η ΑΡΧΑΙΟΤΕΡΑ ΠΡΩΙΝΗ ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΠΑΤΡΩΝ

ΔΕΥΤΕΡΑ
22
ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1935

Σελήνη 19 ἡμερῶν.—Ἀνατ. ἡλίου 5.43.Δύσις 7.05'
Μεγάλη Δευτέρα, Θεοδώρου Συκεώτου ὁσίου

ΜΕΤ' ΕΞΑΙΡΕΤΙΚΗΣ ΜΕΓΑΛΟΠΡΕΠΕΙΑΣ ΕΟΡΤΑΣΘΗ ΧΘΕΣ ΕΙΣ ΤΟ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΝ ΤΕΡΑΣΤΙΕΣ ΤΗΣ ΗΡΩΪΚΗΣ ΕΞΟΔΟΥ

ΠΑΝΗΓΥΡΙΚΟΣ ΤΟΥ ΔΗΜΑΡΧΟΥ ΑΘΗΝΑΙΩΝ κ. Κ. ΚΟΤΖΙΑ

ΤΩΝ ΑΠΕΣΤΑΛΜΕΝΩΝ ΣΥΝΤΑΚΤΩΝ ΜΑΣ κ. κ. Δ. ΛΑΓΑΡΗ ΚΑΙ Κ. ΚΑΓΚΕΛΑΡΗ

ΜΕΣΟΛΟΓΓΙ. Ἡ ἱστορικὴ πόλις τῶν μεγάλων θυσιῶν, ἑορτάζει τὴν 109ὴν ἐπέτειον τῆς ἡρωϊκῆς ἐξόδου τῶν ἐλευθέρων πολεμούντων, μετεβλήθη χθὲς εἰς ἀληθῆ ἐθνικὴ κολυμβήθραν μέσα εἰς τὴν ὁποίαν ἀτσαλωτίσθη κάθε πλευρὰ τῆς ἑλληνικῆς ψυχῆς.

Ἀπὸ τῆς πρώτης ἀκτίνας τοῦ ἡλίου, τὸ ἐπίσημον τῆς ἡμέρας ἀγγγγέλθη ἀπὸ τῶν πυροβολείων τοῦ Ἡρώου διὰ τῶν κεκανονισμένων κανονιοβολισμῶν, ἐνῷ αἱ στρατιωτικαὶ μουσικαὶ καὶ ἡ φιλαρμονικὴ τοῦ Δήμου περιελθοῦσαι τὰς κεντρικὰς ὁδοὺς ἀνέκρουσαν τὸ ἐωθινόν.

Τὰ πάντα παρουσίαζον ὄψιν πανηγυρικήν. Ἡ κίνησις εἰς τὰς ὁδοὺς καὶ τὰς πλατείας ἦτο πράγματι πρωτοφανής.

Ἀπὸ τῆς 9ης π.μ. ἐσχηματίσθη πρὸ τοῦ Μητροπολιτικοῦ ναοῦ ἡ στρατιωτικὴ παράτ ἐξις.

Τὴν 9 καὶ 30' κατέπλευσεν εἰς Τουρκλὶβαν τὸ φέρον τοὺς ἐκπροσώπους τῆς Κυβερνήσεως καὶ λοιποὺς ἐπισήμους ἀνατοραλλικὸν «Ψαρρᾶ». Μετ' ὀλίγον ἔφθασεν σμῆνος ἀεροπλάνων ἄνωθεν ἐξετέλεσαν πτήσεις ἀνωθεν τῆς πόλεως καὶ τοῦ Ἡρώου, ῥίψαντα εἰς τὸν κοινὸν τάφον ἀφθόνων στεφάνων ἐκ μέρους τῆς Ἑλληνικῆς ἀεροπορίας

Ἀνέξιε δοῦλε τοῦ Χριστοῦ κάτω τὰ γόνατά σου».

Ὄχι θαυμασμός, ὄχι κατάπληξις, ὄχι ἔκτασις. Δέος καταλαμβάνει τὰ ἀναπολοῦντα διὰ τῆς φαντασίας τὰ μεγάλα γεγονότα τῆς 10ης πρὸς τὴν 11ην Ἀπριλίου τοῦ 1826 τὰ δ:α-

δραματισθέντα εἰς τοὺς ἱεροὺς τούτους χώρους,

Ἐπολιορκεῖτο τὸ Μεσολόγγι στενῶς. Τὸ ἐπιλεμούσαν.

«Ἀραπιὰς ἄτι, Γάλλου νοῦς, σπαθὶ Γουρκίας μολύβι.

»Πέλαγο μέγα βράζει ὁ ἐχθρὸς πρὸς τὸ μικρὸ καλύβι.»

Ἡ 6η Ἀπριλίου ἡ μεγάλη ἡμέρα τῶν ἀποφάσεων. Ἡ 12η Ἀπριλίου ἡ φρικαλέα ἡμέρα τῆς πλήρους καταστροφῆς τοῦ Μεσολογγίου, ἡ ἡμέρα καθ' ἣν ἐρειπωμένον, αἱμόφυρτον, καιόμενον περιέπεσε ὑπὸ τὴν Τουρκικὴν κυριαρχίαν. Καὶ ἡ νὺξ τῆς 10ης πρὸς τὴν 11ην Ἀπριλίου ἡ ὥρα τοῦ μεγάλου μυστηρίου τῆς Ἐξόδου.

Ἤθελομεν νὰ ἀναβαπτισθῶμεν εἰς τὴν ἐθνικὴν αὐτὴν κολυμβήθραν. Δὲν ἤθελομεν ὡς ἄτομα. Οἱ περιστάμενοι πάντες εἰς τὴν Ἐθνικὴν αὐτὴν μυσταγωγίαν δὲν ἤλθον ἁπλῶς διὰ τιμήσουν τὴν μνήμην τῶν Ἡρώων. Εὑρισκόμεθα ἐδῶ, ὡς Ἕλληνες, ὡς ἐκπρόσωποι τῶν Πανελλήνων, διὰ νὰ ἁρυσθῶμεν νέαν ἐθνικὴν ἰκμάδα, νέους παλμούς, νέα ἰδανικὰ ἐξηνυσμένα εἰς τὰς φλόγας τῆς Ἐξόδου.

»Ἡ Ἔξοδος! Ἐκθαμβωτικὴ πρᾶξις παρατόλμου ἡρωϊσμοῦ καὶ ὑπερτάτης αὐτοθυσίας, ὑμνηθεῖσα ἀπὸ τόσους ποιητὰς καὶ ἱστορηθεῖσα ὑπὸ τῶν μεγαλυτέρων ζωγράφων τοῦ παρελθόντος αἰῶνος, ἀναφερομένη δὲ ἀπὸ πάντα "Ἕλληνα μὲ ὑπερηφάνειαν. Καὶ ἂν μόνον τὴν "Ἔξοδον τοῦ Μεσολογγίου εἶχε νὰ ἐπιδείξῃ ἡ Ἑπανάστασις, θὰ ἦρκει αὐτὴ διὰ νὰ τῆς ἐξασφαλίσῃ τὴν λαμπροτέραν σελίδα τῆς Παγκοσμίου Ἱστορίας. Θὰ ἤρκει ἡ "Ἔξοδος. Ἡ φοβερὰ καὶ ὡραία αὐτὴ μεταρσίωσις τῆς ἀνθρωπίνης ἀρετῆς, ἡ ἀποδεῖξασα εἰς ὅλον τὸν κόσμον, ὅτι οἱ "Ἕλληνες, ὡς Φυλή καὶ ὡς "Ἔθνος, ἔζησαν διὰ τῶν αἰώνων, διότι τὴν ψυχήν των θερμαίνει τὸ θεῖον ἐκεῖνο πῦρ, τὸ ὁποῖον ἔφερεν εἰς τὴν ἀνθρωπότητα ὁ Προμηθεὺς διὰ νὰ διαλύσῃ τῆς βαρβαρότητος τὰ σκότη καὶ νὰ σκορπίσῃ τὸ φῶς τοῦ Πολιτισμοῦ. Σπινθὴρ τοῦ θείου ἐκείνου πυρὸς καὶ ὁ δαυλὸς τοῦ Καφάλη!

»Ἡ "Ἔξοδος τοῦ Μεσολογγίου! Λαμπροτάτη δόξα τῆς Ἑλληνικῆς Ἱστορίας! Δυσθεώρητον παράδειγμα ἡρωϊσμοῦ καὶ θυσίας. «Φῶς ποῦ πατεῖ χαροῦμενο τὸν "Ἅδη καὶ τὸ Χάρο», κατὰ τὸν ποιητήν. Ἡ "Ἔξοδος! Ἡ πλουσία ἀνάβρα τῶν ἐθνικῶν ἐμψυχώσεων.

Καὶ σήμερον, ὑπὲρ πᾶσαν ἄλλην στιγμήν, ὁ πανηγυρισμὸς τῆς Ἐπετείου τῆς Ἐξόδου προσλαμβάνει ἰδιαζούσαν σημασίαν. Χαράσσεται δι' αὐτοῦ κατευθυντήριος γραμμὴ ἰδανικῶν νέων. Συντονίζεται νέος ἐθνικὸς παλμός. Τίθενται θεμέλια διαδόσεως τοῦ νέου λαμπροῦ ἐθνικοῦ οἰκοδομήματος.

Ἐδῶ ὅπου ἐθυσιάσθησαν Ἕλληνες ὑπὲρ ἑλλήνων, ἐδῶ εἰς τὸν Γολγοθᾶν τοῦ "Ἔθνους, ἐδῶ ὅπου ὑπερανθρωποι ἐνεπνεύσθησαν καὶ ἐνέπνευσαν ἐθνικὴν θρησκείαν, ὅπου τὰ πάντα ἐξαυλοῦνται καὶ μετουσιοῦνται εἰς μίαν καὶ μόνην ἔκπαγλον Μορφήν, εἰς μίαν εἰκόνα: τὴν Ἑλλάδα, ἐδῶ ἐν τῷ μέσῳ τῶν Ἁγίων σκιῶν τῶν Ἡρώων καὶ Μαρτύρων τῆς Ἑλληνικῆς Δόξης, ἐδῶ ἐρχομεθα νὰ κλίνωμεν εὐλαβῆς τὸ γόνυ.

Ἐρχόμεθα μὲ ρίγη εἰς τὴν ψυχὴν νὰ ὁρκισθῶμεν ἐπὶ τῶν ἱερῶν αὐτῶν τάφων ὅτι ὡς "Ἕλληνες πραγματικοὶ θ' ἀκολουθήσωμεν τὸ παράδειγμα ἐκείνων, οἵτινες ἐχάραξαν διὰ τῆς θυσίας των τὸν δρόμον τῶν ὑψηλοτέρων προορισμῶν. Ἐρχόμεθα προσκυνητοὶ ἐμπλεοι ἐνθέου πίστεως πρὸς τὰ "Ἱδανικὰ Ἐκείνων, ἵνα ἐξαρθῶμεν ὑπεράνω τῶν ταπεινῶν διαμοχῶν. Ἐργάται ἁπλοῖ, ἀλλὰ τίμιοι τὴν σκέψιν, καθάριοι τὴν ψυχὴν ἐρχόμεθα ὡς προσκυνηταὶ νὰ διαδηλώσωμεν ὅτι ὑπὲρ τὴν κομματικὴν διαπάλην, ὑπὲρ πᾶσαν πολιτικὴν διχογνωμίαν, ὑπὲρ πᾶν ἰδιοτελὲς συμφέρον καὶ ὑπὲρ πᾶσαν προσωπικὴν βλέψιν, ὑπάρχει ἡ Ἑλλάς, ἡ Ἑλλὰς ἣν οἱ "Ἥρωες ἐδημιούργησαν ἐλευθέραν καὶ τὴν ἐλευθερίαν της ἠδρέωσεν ἡ αὐτοθυσία των.

Αὐτὴν τὴν Ἑλλάδα ὁραματιζόμεθα ἐκ τῶν φλογῶν τοῦ τῆς Ἐξόδου.

»Ἡ "Ἔξοδος ἦ:ο ἡ ἀρχή. Ἡ φυλὴ θὰ ἐγγράψῃ ἐὶς τὴν Παγκόσμιον Ἱστορίαν καὶ ἄλλας ἐξόδους. Ἐξόδους πρὸς ἀνώτερα ἐπίπεδα, πρὸς ὑψηλοτέρους προορισμούς, ἀξίους τῆς θυσίας τῶν μαρτύρων καὶ ἡρώων. Ἐξόδους, τὴν ὁποίαν τὴν ὁρμὴν τὰ ρυθμίζῃ ὁ εὐγενὴς παλμὸς τῆς δημιουργίας "Ἔθνους "Ἑλλήνων, "Ἔθνους ἐμπεφορτισμένου ἀπὸ τὴν πίστιν πρὸς ἑαυτὸ καὶ τὴν συναίσθησιν πρὸς τὸ μέγα χρέος του, "Ἔθνους, ὅχοντος ζωντανὴν τὴν συνείδησίν του προώρισται νὰ ζήσῃ συνεχίζων τὴν εὐγενεστέραν ἀνθρωπίνην ἱστορίαν, ἱστορίαν ἐνδόξων ἀγώνων καὶ ὑψηλῶν θυσιῶν, ὄχι ἱστορίαν ἀδελφοκτόνων. Κήρυκες τῶν ἰδεῶν αὐτῶν ἄς γίνωμεν οἱ παρόντες. Καὶ μὲ αὐτὴν τὴν πίστιν ἄς πληρώσωμεν τὰς ψυχάς μας, αὐτὰς ἄς μεταλαμβάνωμεν τοῦ σημερινοῦ θείου κοινωνικοῦ μυστηρίου.

Ὑπερηφάνοι δὲ ἄς εἶναι οἱ κάτοικοι τοῦ Μεσολογγίου, τοὺς ὁποίους ἡ "Ἔξοδος τῶν προγόνων των τάσσει προσκόπους τῆς νέας Ἑλληνικῆς προσπαθείας. Τυχερὸς ὁ Δήμαρχος τῆς πόλεως αὐτῆς κ. Εὐαγγελάτος διότι ἔλαχεν εἰς αὐτὸν κλῆρος νὰ εἶναι ὁ σημαιοφόρος τῶν ἀνωτέρων ἰδανικῶν ἄτινα ἐμπνέουν σήμερον πάντα ἐὐλαβῆς κλίνοντα τὸ γόνυ πρὸ τῶν τάφων τῶν Ἡρώων καὶ Μαρτύρων τῆς Ἐθνικῆς Θρησκείας πρὸ τῶν Ἁγίων Σκιῶν ἐκείνων οἱ ὁποῖοι ἔδωσαν εἰς πάντας τοὺς "Ἕλληνας τὸ δικαίωμα νὰ εἶναι Ἐλεύθεροι, νὰ εἶναι "Ἕλληνες!

Τὸ τέλος τοῦ λόγου τοῦ κ. Κοτζιᾶ ἐκάλυψεν θυελλώδη χειροκροτήματα καὶ ὀργανομήκιες ζητωκραυγαί, ἐνῷ ἅπαντες οἱ ἐπίσημοι ἔσπευσαν νὰ συγχαροῦν τὸν εὐγενῆ ὁμιλητήν.

Μετὰ ταῦτα οἱ ἐπίσημοι κατηυθύνθησαν εἰς τὸ ἔγκυτι τοῦ τύμβου τῶν Ἡρώων, ἀνεγερθὲν μνημεῖον τοῦ Γερμανοῦ στρατηγοῦ Νόρμαν, ὅπερ ἦτο "κεκαλυμμένον διὰ τῆς "Ἑλληνικῆς καὶ Γερμανικῆς σημαίας.

Τότε πρῶτος ὁ κ. Ἐθνάγγελάτος ἀποκαλύπτων αὐτό, λέγει τὰ ἑξῆς:

— Ἠγωνίσθησαν εἰς τὴν πόλιν τῶν αἱμάτων καὶ τῶν θυσιῶν "Ἕλληνες, ἔπεσαν ὅμως καὶ Φιλέλληνες κατελπισμένοι ἔρχονται δὲ τὸ ὁποῖον αἱ γενεαὶ τοῦ Μεσολογγίου ἀποτίσουν κατ' ἔτος φόρον τιμῆς καὶ εὐλαβείας.

Εἰς ἀνάμνησιν τῶν Φιλελλήνων ἐκείνων καὶ τοῦ στοιχηγοῦ Νόρμαν ἠγέρθη τὸ μνημεῖον τοῦτο. Πρὸ αὐτοῦ κλίνει εὐλαβῆς γόνυ τὸ Μεσολόγγι καὶ ἐξ ὀνόματος αὐτοῦ τὸ ἀποκαλύπτω.

Ἀκολούθως ὁ κ. Ροδόπουλος κατεβίβασεν στέφανον εἶπεν τὰ ἑξῆς:

—«Ἐξ ὀνόματος τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως καταθέτω τὸν στέφανον τοῦτον εἰς ἔνδειξιν τιμῆς καὶ εὐγνωμοσύνης πρὸς τοὺς ἡρωϊκοὺς πεσόντας διὰ τὴν ἐλευθερίαν τῆς Ἑλλάδος φιλέλληνας μεταξὺ τῶν ὁποίων ὑπῆρξε καὶ ὁ στρατηγὸς Νόρμαν. Ἐὰν ἦμες οἱ "Ἕλληνες εἴμεθα ἐλεύθεροι καὶ ὑπερήφανοι διὰ τοὺς ἀγῶνας τῶν προγόνων μας, τὸ δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν διὰ τοὺς ξένους αὐτούς; "Ἔρθησαν ἐδῶ καὶ ἔδεσαν τὴν τύχην τοῦ ἰδιώτους τῆς ἐλευθερίας. Ἡ ἀφιξίς των ἐδῶ ἔδειξε ὅλην τὴν γενναιότητα καὶ τὴν εὐγένειαν τῆς "Ἀρίας φυλῆς. Ἡ θυσία αὐτὴ ἀπoτελεῖ τὸν τελειότερον ὕμνον. Ἡ "Ἑλληνική γῆ εὐγνώμων καὶ φιλόξενος, ἡς εἶναι ἐλαφρά.»

Τέλος κατέθεσεν βαρύτιμον στέφανον ὁ γερμανὸς πρεσβευτὴς προπέων λέγει ὅτι τοῦ ἔκαμεν ἐντύπωσιν ἡ σημερινὴ ἡμέρα ἥτις εἰς τοὺς Γερμανοὺς εἶνε σεβαστὴ καθόσον συνδεόμεθα μὲ τοὺς Ἕλληνας,δι' ἀρρήκτων δεσμῶν.

"Ἐξῆρε εἶτα τὸ γεγονὸς ὅτι ἀπεκαλύφθη σήμερον ἐνα μνημεῖον, τὸ μνημεῖον τῶν Γερμανῶν φιλελλήνων οἵτινες ἔπεσαν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας της ἐξῆς:

Ἐκ μέρους τῆς Σουηδικῆς Κυβερνήσεως καταθέτω τὸν στέφανον τοῦτον εἰς μνήμην τοῦ Νὼτεν-Σάνσεν.

Ἀκολούθως περὶ ὥραν 1 μ. μ. ἡ πομπὴ μὲ τὴν αὐτὴν τάξιν ἐπέστρεψεν εἰς τὸν Μητροπολιτικὸν Ναόν.

Ἰδιαίτερον ἐντύπωσιν ἐπροξένησεν ἡ τηρηθεῖσα τάξις ὀφειλομένη εἰς τὸν διοικητὴν χωροφυλακῆς Αἰτωλοακαρνανίας ταγματάρχην κ. Θούαν.

ΤΟ ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΓΕΥΜΑ

Περὶ τὴν 2αν μ.μ. εἰς τὸ «Ξενοκρατεῖον» ἐδόθη τὸ ἐπίσημον γεῦμα τοῦ Δήμου Μεσολογγίου εἰς τὸ ὁποῖον παρεκλήθησαν περὶ τὰ 200 πρόσωπα.

Ὁ κ. Ἐθαγγελάτος ἐγείρων πρόποσιν ἀνέφερεν ὅτι ὁ ἐτήσιος πανηγυρισμὸς τῆς ἐξόδου ἀποτελεῖ διὰ τὸ φτωχὸ Μεσολόγγι καὶ γενικῶς διὰ τὴν Ἑλλάδα ἕνα ἀναβάπτισμα ἐξ ἀληθοῦς ἐθνικῆς ἀναγεννήσεως. «Εἰς τὸν τόπον αὐτόν, εἶπεν, πιστεύομεν ὅτι ζῇ ἡ ἐθνικὴ ἰδέα.

Ἀκολούθως εὐχαριστεῖ τοὺς συμμετασχόντες εἰς τὰς ἑορτάς, ἀντιπροσώπους τῆς ἐκκλησίας, τοῦ προέδρου τῆς Δημοκρατίας, τῆς Κυβερνήσεως, τῶν ξένων κρατῶν, τῶν διαφόρων δήμων κλπ.

Καταλήγων προπίνει ὑπὲρ τοῦ προέδρου τῆς Δημοκρατίας, τοῦ προέδρου τῆς Κυβερνήσεως, ὑπὲρ τοῦ Ἐθνικοῦ μεγαλείου τῆς Γερμανίας τῆς Σουηδίας καὶ γενικῶς τῶν παρισταμένων.

Ἀκολούθως ὁ ὑφυπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν κ. Ροδόπουλος ηὐχαρίστησε τὸν κ. Ἐθαγγελάτον καὶ ἀπαντῶν εἰς τὰ ὑπ' αὐτοῦ λεχθέντα ὅτι τὸ Μεσολόγγι εἶναι πτωχὸν εἶπεν ὅτι τοὐναντίον τὸ Μεσολόγγι ἔχει πλοῦτον τὴν δόξαν.

Ἐτόνισε κατόπιν ὅτι καθήκον τῶν Ἑλλήνων εἶναι νὰ ἀναβαπτίζονται εἰς τὴν κολυμβήθραν τῶν Ἐθνικῶν ἰδεωδῶν, ἡτις εἶναι τὸ Μεσολόγγι.

Καταλήγων ἐχαιρέτησεν ἐκ μέρους τῆς Κυβερνήσεως τοὺς παρισταμένους καὶ ἐτόνισεν ὅτι αὐτὴ διατηρεῖ ἐυλαβῆ ἀνάμνησιν τῆς μνήμης τῶν πεσόντων ὑπὲρ τοῦ Μεσολογγίου ξένων θιλοντῶν.

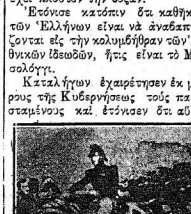

Τέλος προέπιεν ὑπὲρ τοῦ ἐθνικοῦ μεγαλείου.

Μετὰ τὸν κ. Ροδόπουλον, ὁ γερμανὸς πρεσβευτὴς προπίνων λέγει ὅτι τὸ ἔκαμεν ἐντύπωσιν ἡ σημερινὴ ἡμέρα ἥτις εἰς τοὺς Γερμανοὺς εἶνε σεβαστὴ καθόσον συνδεόμεθα μὲ τοὺς Ἕλληνας,δι' ἀρρήκτων δεσμῶν.

"Ἐξῆρε εἶτα τὸ γεγονὸς ὅτι ἀπεκαλύφθη σήμερον ἕνα μνημεῖον, τὸ μνημεῖον τῶν Γερμανῶν φιλελλήνων οἵτινες ἔπεσαν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας της ἐξῆς:

Ἐκ μέρους τῆς Σουηδικῆς Κυβερνήσεως καταθέτω τὸν στέφανον τοῦτον εἰς μνήμην τοῦ Νὼτεν-Σάνσεν.

Ἀκολούθως περὶ ὥραν 1 μ. μ. ἡ

Η ΑΠΟΒΙΒΑΣΙΣ ΤΩΝ ΕΠΙΣΗΜΩΝ

Ἀπὸ τὴν 10ην εἰς τὴν ἀποβάθραν τοῦ ἀτλάκος τοῦ Μεσολογγίου ἐτοποθετήθησαν δι' ἀγιακάθαρτα ἐκ τοῦ ἀτμοκινήτου «Ψαρρᾶ» οἱ κ. κ. Ροδόπουλος ὑφυπουργὸς Στρατιωτικῶν, στρατηγὸς Ἀλτωλοακαρνανίας ὁ στράτ. Τασσούλης ἀρχηγὸς τοῦ Βασιλικοῦ οἴκου τοῦ πρεσβευτοῦ τῆς Γερμανίας, Φρέϊτερ, ὁ Κόσμας, ὁ Δ. Α. Χ. Πελοποννήσου κ. Παπουλάκος ὁ Γεν. Διοικητὴς τοῦ Τουρισμοῦ κ. Θ. Ἀθανασόπουλος, οἱ Δήμαρχοι Ἄρτης Ξηρομέρου, ὁ Διοικητὴς Χωροφυλακῆς Αἰτωλοακαρνανίας κ. κ. κ. κ. π. τμῆμα δὲ στρατοῦ, πολλῶν τὰς τιμάς.

Ἀπαντες οἱ ἀνωτέρω ἐπίσημοι ἐπεβιβάσθησαν εἰς τὸν ἀτμοκίνητον τοῦ τοπικοῦ ναύου, ὅπου εἶχον ἐπιβιβασθῆ ἐν τῷ μεταξὺ καὶ τοὺς μέλους οἱ Δήμαρχοι Ἀθηνῶν Ἀγρινίου, Δήμαρχος Πατρέων κ. κ. Ῥούφος, Πρόεδρος καὶ Γραμματεὺς Πρωτοδικῶν Μεσολογγίου, ὁ ἐν Πάτραις πρόξενος Σουηδίας κ. Ἀνδρέας Τζίνης, ὁ ἀντιπρόσωπος τῆς Ἀγγλικῆς Πατρῶν κ, Ἀλεξανδρίδης, οἱ ἐκπρόσωποι τοῦ Δημ. Συμβουλίου Ἀθηνῶν κ. κ. Βάλβης καὶ Κοτζιᾶς, ὁ στρατοῦ, πλοίαρχος τῆς ἀτμοκινήτου κ. Ἀθανασόπουλος κ. λ. π.

Κατὰ τὴν διαπλοῦν των ἐπὶ τοῦ ἀτμοκινήτου ἐγένοντο ἐπίσημοι δεξιώσεις ἐκδηλώσεις ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως καὶ αὐτῶν. Ἐπὶ τοῦ ναοῦ ἦτο παρατεταγμένη ἡ τιμητικὴ τοῦ προτύπου τάγματος τῆς χωροφυλακῆς τῆς Διοικήσεως Ἀχαΐας, ἡ Μουσικὴ τῆς Ἀστυφυλακῆς Ἀθηνῶν καὶ ὁμάς ἐκ 40 ἀνδρῶν καὶ νεανίδων μὲ ἑλληνικὰς στολὰς καὶ ἅρματα τῆς ἐξόδου, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἐφέρετο ἡ δάφνινος χωρὶς τὴν ἐπιγραφὴν.

Η ΕΠΙΣΗΜΟΣ ΔΟΞΟΛΟΓΙΑ

Ἀμέσως μετὰ τὴν ἄφιξιν τῶν ἐπισήμων εἰς τὴν Μητρόπολιν, ὁ δεσπότης χωροστατούντων τῶν Μητροπολιτῶν Αἰτωλοακαρνανίας Ἀκαρνανίας καὶ Ζακύνθου ἐψάλη μεγαλὴν δοξολογίαν, ἐνῷ ὁ στρατὸς παρουσίαζε τὰ ὅπλα μουσικαὶ ἐκκλησιαστικὴ ἐπιτροπὴ ἤτις καταψάλλουσα τὸν ὕμνον τῶν Ἡρώων, ἐψάλη ἐπὶ τὴν διαβροχὴν τῶν στεφάνων. Ἀκολούθως ἐψάλη ἐπιμνημόσυνος δέησις.

Η ΚΑΤΑΘΕΣΙΣ ΣΤΕΦΑΝΩΝ

Ἐσθὸς μετὰ τὸ πέρας τῆς δεήσεως ἐγένετο ἡ κατάθεσις τῶν στεφάνων.

Στεφάνους κατέθεσαν, ἐκ μέρους τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας ὁ ἀρχηγὸς τοῦ Στρατιωτικοῦ οἴκου αὐτοῦ στρατηγὸς κ. Ταρσούλης, ἐκ μέρους τῆς Κυβερνήσεως ὁ ὑφυπουργὸς κ. Ροδόπουλος, ὁ πρεσβευτὴς τῆς Γερμανίας, ἐκ μέρους τοῦ Βασιλέως τῆς Σουηδίας ὁ πρόξενος κ. Ἀνδρέας Τζίνης, ἐκ μέρους τοῦ πολεμικοῦ ναυτικοῦ ὁ ἀνθυπλοίαρχος κ. Παπαγιαννόπουλος, ὁ Γεν. Διοικητὴς Ἠπείρου κ. Σπ. Τρικούπης, ἐκ μέρους τοῦ Α' σώματος στρατοῦ καὶ τῆς ΙΙΙ Μεραρχίας ὁ στρατηγὸς κ. Κοσμᾶς, ἐκ μέρους τῆς Ἑνώσεως τῶν Δήμων καὶ τοῦ Δήμου Ἀθηναίων ὁ κ. Κ. Κοτζιᾶς, ὁ Δήμαρχος Πατρέων κ. Ῥούφος.

Ἐπίσης κατετέθησαν στέφανοι ἐκ μέρους τοῦ Δημοτ. Συμβουλίου Ἀθηνῶν, Θεσσαλονίκης, Ἰωαννίνων, Θεσσαλίας, Ἰακύνθου, Ἄρτης, τοῦ φιλολογικοῦ Συλλόγου «Παρνασσός», τῆς Γεν. Ὁμοσπονδίας παλαιῶν πολεμιστῶν, τοῦ Βασκαλείου Ἰωαννίνων, τοῦ ἐν Πάτραις συλλόγου Αἰτωλοακαρνάνων κ.λ.π.

Τέλος ὁ γνωστὸς ποιητὴς κ. Χρηστοβασίλης ἀπὸ τοῦ τάφου τῶν Φιλελλήνων ἀπήγγειλεν θαυμάσιον ποίημά του πρὸς τοὺς ἐλευθέρους πολιορκημένους.

Ο ΛΟΓΟΣ ΤΟΥ κ. ΚΟΤΖΙΑ

Ἀκολούθως ὁ κ. Εὐαγγελάτος ἀνερχόμενος εἰς τὸ ἐδικὸς στηθέν βῆμα, λέγει τὰ ἑξῆς;

—Σκορπίσατε, παρθένε, τὰ ἄνθη σας εἰς τοὺς Τάφους τῶν Ἀθανάτων προγόνων σας. Εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ ἀρχαῖαι νεάνιδες μὲ στολὴν Καραϊσκάκη ἔρριψαν τὸν Τάφον τῶν Ἡρώων μὲ εὐωσμα ἄνθη. Καὶ ἤδη, ὁ Ἄρχων τῶν Ἀθηναίων καλεῖται νὰ ὁμιλήσῃ ἐπὶ τοῦ ἔργου ἐκείνων.

Μετὰ ταῦτα ὁ κ. Κοτζιᾶς ἀνελθὼν εἰς τὸ βῆμα, ἐν μέσῳ ζωηροτάτων ἐκδηλώσεων, εἶπε τὰ ἑξῆς:

«"Ηλθομεν διὰ ν' ἀναβαπτισθῶμεν εἰς τὴν "Ἐθνικὴν αὐτὴν κολυμβήθραν. Ἡ ἱστορία τῆς "Ἐξόδου γνωστή. Ἡ αὐτοθυσία περάδειγμα. Καὶ ἐδῶ ὅπου ἡ πρᾶξις ὑψώθη εἰς ποίησιν καὶ ἡ θυσία ἐτινάχθη εἰς τὸ ὕψη φωτεινὸν μετέωρον, ὀχριᾶ κάθε λόγος. Ἀρκεῖ νὰ φέρῃ κανεὶς εἰς τὸν νοῦν του τὴν "Ἔξοδον διὰ νὰ αἰσθανθῇ ὅλο τὸ βάρος τοῦ στοίχου τοῦ ποιητοῦ ποὺ προστάτευε:

«Ἀνέξιε δοῦλε τοῦ Χριστοῦ κάτω τὰ γόνατά σου».

"Ὀχι θαυμασμός, ὄχι κατάπληξις, ὄχι ἔκτασις. Δέος καταλαμβάνει τὰ ἀναπολοῦντα διὰ τῆς φαντασίας τὰ μεγάλα γεγονότα τῆς 10ης πρὸς τὴν 11ην Ἀπριλίου τοῦ 1826 τὰ δ:α-

δραματισθέντα εἰς τοὺς ἱεροὺς τούτους χώρους,

Ἐπολιορκεῖτο τὸ Μεσολόγγι στενῶς. Τὸ ἐπιλεμούσαν.

«Ἀραπιὰς ἄτι, Γάλλου νοῦς, σπαθὶ Γουρκίας μολύβι.

»Πέλαγο μέγα βράζει ὁ ἐχθρὸς πρὸς τὸ μικρὸ καλύβι.»

Ἡ 6η Ἀπριλίου ἡ μεγάλη ἡμέρα τῶν ἀποφάσεων. Ἡ 12η Ἀπριλίου ἡ φρικαλέα ἡμέρα τῆς πλήρους καταστροφῆς τοῦ Μεσολογγίου, ἡ ἡμέρα καθ' ἣν ἐρειπωμένον, αἱμόφυρτον, καιόμενον περιέπεσε ὑπὸ τὴν Τουρκικὴν κυριαρχίαν. Καὶ ἡ νὺξ τῆς 10ης πρὸς τὴν 11ην Ἀπριλίου ἡ ὥρα τοῦ μεγάλου μυστηρίου τῆς Ἐξόδου.

Ἤθελομεν νὰ ἀναβαπτισθῶμεν εἰς τὴν ἐθνικὴν αὐτὴν κολυμβήθραν. Δὲν ἤθελομεν ὡς ἄτομα. Οἱ περιστάμενοι πάντες εἰς τὴν Ἐθνικὴν αὐτὴν μυσταγωγίαν δὲν ἤλθον ἁπλῶς διὰ νὰ τιμήσουν τὴν μνήμην τῶν Ἡρώων. Εὑρισκόμεθα ἐδῶ, ὡς Ἕλληνες, ὡς ἐκπρόσωποι τῶν Πανελλήνων, διὰ νὰ ἁρυσθῶμεν νέαν ἐθνικὴν ἰκμάδα, νέους παλμούς, νέα ἰδανικὰ ἐξηνυσμένα εἰς τὰς φλόγας τῆς Ἐξόδου.

»Ἡ "Ἔξοδος! Ἐκθαμβωτικὴ πρᾶξις παρατόλμου ἡρωϊσμοῦ καὶ ὑπερτάτης αὐτοθυσίας, ὑμνηθεῖσα ἀπὸ τόσους ποιητὰς καὶ ἱστορηθεῖσα ὑπὸ τῶν μεγαλυτέρων ζωγράφων τοῦ παρελθόντος αἰῶνος, ἀναφερομένη δὲ ἀπὸ πάντα "Ἕλληνα μὲ ὑπερηφάνειαν. Καὶ ἂν μόνον τὴν "Ἔξοδον τοῦ Μεσολογγίου εἶχε νὰ ἐπιδείξῃ ἡ Ἑπανάστασις, θὰ ἦρκει αὐτὴ διὰ νὰ τῆς ἐξασφαλίσῃ τὴν λαμπροτέραν σελίδα τῆς Παγκοσμίου Ἱστορίας. Θὰ ἤρκει ἡ "Ἔξοδος. Ἡ φοβερὰ καὶ ὡραία αὐτὴ μεταρσίωσις τῆς ἀνθρωπίνης ἀρετῆς, ἡ ἀποδεῖξασα εἰς ὅλον τὸν κόσμον, ὅτι οἱ "Ἕλληνες, ὡς Φυλή καὶ ὡς "Ἔθνος, ἔζησαν διὰ τῶν αἰώνων, διότι τὴν ψυχήν των θερμαίνει τὸ θεῖον ἐκεῖνο πῦρ, τὸ ὁποῖον ἔφερεν εἰς τὴν ἀνθρωπότητα ὁ Προμηθεὺς διὰ νὰ διαλύσῃ τῆς βαρβαρότητος τὰ σκότη καὶ νὰ σκορπίσῃ τὸ φῶς τοῦ Πολιτισμοῦ. Σπινθὴρ τοῦ θείου ἐκείνου πυρὸς καὶ ὁ δαυλὸς τοῦ Καφάλη!

»Ἡ "Ἔξοδος τοῦ Μεσολογγίου! Λαμπροτάτη δόξα τῆς Ἑλληνικῆς Ἱστορίας! Δυσθεώρητον παράδειγμα ἡρωϊσμοῦ καὶ θυσίας. «Φῶς ποῦ πατεῖ χαροῦμενο τὸν "Ἅδη καὶ τὸ Χάρο», κατὰ τὸν ποιητήν. Ἡ "Ἔξοδος! Ἡ πλουσία ἀνάβρα τῶν ἐθνικῶν ἐμψυχώσεων.

Καὶ σήμερον, ὑπὲρ πᾶσαν